

**PASIŪLYMAS KEISTI LIETUVOS RESPUBLIKOS PARTNERYSTĖS SUTARTĮ IR (AR) 2014–2020 M. EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ
INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMĄ**

2018 m. birželio mėn.

**2014–2020 METŲ EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS (TOLIAU – VEIKSMŲ PROGRAMA) 9
PRIORITETAS „VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ POTENCIALO DIDINIMAS“**

SIŪLOMAS PAKEITIMAS

1. Pakeisti Veiksmų programos II skirsnio „Prioritetų aprašymas“ 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ lentelės „Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas“ ERPF finansinio rodiklio eilutę taip:

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Tarpinė reikšmė (2018)	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Rodiklių tinkamumo pagrindimas
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	53.977.258 18.833.750	245.351.171	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.

TEISINIS PAGRINDAS

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendrosios nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2006, L 320) 30 ir 96 straipsniai.

PAKEITIMO PAGRINDIMAS*:

1. Siūlomo pakeitimo priežastys ir svarba.

Nuo 2014 m., kai buvo patvirtinta Partnerystės sutartis ir Veiksmų programa, pasikeitė prielaidos, kurios buvo taikomos apskaičiuojant veiklos rezultatų peržiūros plano finansinio rodiklio tarpinę reikšmę (2018 m.).

PRIELAIDOS, RENGIANŲ VP:

Rengiant VP į veiklos peržiūros planą įtrauktų rodiklių reikšmės buvo nustatytos įvertinus istorinius lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis bei į numatomas investicijų ir veiklų apimtį. Investicijų pradžia buvo planuojama metais ankstesnė nei 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu, t.y. 2015 m.

Pažymėtina, kad investicijoms į infrastruktūrą VP buvo nustatyti griežti projektų atrankos principai - projektai galėjo būti planuojami tik įvertinus 2007-2013 m. patirtį ir atliktas investicijas konkrečioje srityje bei atsižvelgiant į numatomus 2014-2020 m. plėtros poreikius ir demografines tendencijas, t.y. parengus atitinkamas analizes (infrastruktūros žemėlapius). Šie dokumentai ir analize pagrįstos investicijos į infrastruktūrą buvo privalomas reikalavimas ministerijai, siekiant investicijų efektyvumo ir tvarumo. Žemėlapiai nebuvo tvirtinti kaip atskiri dokumentai, o nurodė ir pagrindė ŠMM investicijų logiką, todėl tik nuo tada buvo galima rengti detales, konkrečias institucijas ir jų jungimą nustatančius teisės aktus bei Stebėsenos komitetui teikti projektų atrankos kriterijus. Minėtų dokumentų parengimas užtruko ilgiau nei planuota - investicijų į skirtingų švietimo lygių infrastruktūrą planai buvo parengti, suderinti ir pristatyti 2016 m. gegužės mėn.

Taip pat pažymėtina, kad VP rengimo metu buvo planuojama reforma tik profesinio mokymo srityje (tinklo optimizavimas). Atsižvelgiant į demografinę situaciją šalyje, bei į vertinimų rezultatus, kurie nuolat pabrėžia nepakankamą švietimo kokybę, Švietimo ir mokslo ministerija priėmė sprendimą iš esmės peržiūrėti visą švietimo sistemą (ugdymo turinį, kokybės užtikrinimo procesus, finansavimą bei tinklo optimizavimo poreikį). Atsižvelgiant į tai, kad tokie pokyčiai negali būti priimti skubotai ir kelių institucijų iniciatyva, buvo atliekamos analizės, vertinimai, diskutuojama visuose lygiuose, siekiant užtikrinti kokybiškus ir pagrįstus pokyčius. Šių sprendimų pasekoje 2017 m. liepos mėn. buvo atnaujintas ir investicijų į profesinio mokymo sistemos infrastruktūros žemėlapis. Visi šie faktoriai įtakoją investicijų vėlesnį prasidėjimą, nes pagrindinis tikslas buvo užtikrinti tvarias ir efektyvias investicijas mokymo įstaigų infrastruktūrą.

VEIKSNIAI, PADARĘ ĮTAKĄ PIRMINĖMS PRIELAIDOMS:

Veiksmų programos rengimo metu buvo planuota, kad 9 prioriteto ERPF investicijos bus pradėtos vieneriais metais anksčiau, t. y. 2015 m., nei praėjusiame laikotarpyje, tačiau didžioji dalis projektų buvo pradėta įgyvendinti 2017 m.: veiksmų programos rengimo metu nebuvo įvertinta, kad reformos bus vykdomos visuose švietimo lygiuose (aukštajame moksle, profesiniame mokyme ir bendrajame ugdyme), tuo metu buvo planuojama reforma tik profesiniame mokyme.

1) Siekiant profesinį mokymą susieti su darbo rinkos bei konkrečių regionų poreikiais, parengtame profesinio mokymo infrastruktūros žemėlapyje buvo apžvelgtos atskirų regionų ūkio raidos tendencijos ir praeito finansavimo periodo investicijos. Remiantis atlikta analize nustatytos bendrosios profesinio mokymo įstaigų pertvarkos gairės, kuriomis vadovaujantis bei siekiant sudaryti efektyviai veikiančią profesinio mokymo įstaigų tinklą, 2016 m. ir 2017 m. buvo iš esmės peržiūrėtas įstaigų tinklas ir patvirtinti konkretūs teisės aktai – tinklo vystymo planai. Po vertinimų buvo nuspręsta iš numatytų 41 sektorinio praktinio mokymo centrų 14 nefinansuoti ir dalį projektų sujungti (2017 m. birželio 28 d. Švietimo ir mokslo Ministro įsakymu Nr. V-536 patvirtintas *Mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų planas*) (priemonė „Sektorinių praktinio mokymo centrų plėtra). Investicijų į profesinio mokymo įstaigas, neturinčias sektorinių praktinio mokymo centrų, (priemonė „Profesinio mokymo infrastruktūros plėtra“ nebuvo galima pradėti, kol nebuvo parengtas ir patvirtintas įstaigų tinklo vystymo planas (2018 m. kovo 29 d. švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-305 patvirtintas *Valstybinių profesinio mokymo įstaigų, kuriose Švietimo ir mokslo ministerija įgyvendina savininko (dalininko) teises ir pareigas, tinklo vystymo 2018–2020 metų bendrasis planas*), kuriame šiuo metu numatyta likviduoti, reorganizuoti, apjungti 51 profesinio mokymo įstaigą. Profesinio mokymo srityje vėluojančios investicijos sudaro 65 069 532 eurų¹. Todėl planuojamų deklaruoti iki 2018 m. pab. lėšų suma bus **14 315 297 eurų** mažesnė, nei buvo planuota (22 proc. nuo 65 069 532).

2) Remiantis aukštojo mokslo infrastruktūros žemėlapyje pateikta aukštojo mokslo rodiklių analize (aukštųjų mokyklų ir studentų skaičiumi, stojimų ir priėmimų rezultatais, įsidarbinamumo bei mokslo potencialo rodikliais) bei prognozėmis, buvo išgrynintos pagrindinės aukštojo mokslo ir studijų problemos bei identifikuotos galimos sprendimo kryptys. Atlikta analizė ir intervencijų logikos dėliojimas aukštojo mokslo srityje padėjo priimti sprendimus dėl tinklo optimizavimo poreikio. Kol nebuvo priimti sprendimai dėl aukštojo mokslo tinklo konsolidavimo (2017 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo

¹ Be veiklos lėšų rezervo. Nurodant investicijų sumą, remiamasi 2017 m. pradžios duomenimis, nes lėšos tokia apimtimi buvo suplanuotos profesiniam mokymui ir nejudėjo.

nutarimas Nr. XIII-533 „Dėl Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano patvirtinimo“), nebuvo galima pradėti investicijų į šią sritį. Pradėjus įgyvendinti aukštojo mokslo reformą ir konsoliduoti aukštųjų mokyklų tinklą buvo planuojama, kad Lietuvoje liks tik 3 aukštosios mokyklos, tačiau po ilgų diskusijų su partneriais apsispręsta, kad iš 14 universitetų liks 9 universitetai. Tik žinant konkrečius Lietuvoje veiksiančius universitetus buvo galima vertinti prieš reformos pradžią suplanuotų projektų tikslumą (priemonės „Studijų aplinkos ir infrastruktūros koncentravimas, tobulinimas ir informacinių sistemų plėtra“ ir „Dėstytojų darbo vietų tobulinimas ir technologinis aprūpinimas“. Pažymėtina, kad po peržiūros buvo atsisakyta 3 universitetų projektų finansavimo (Šiaulių universiteto, Lietuvos edukologijos universiteto ir Lietuvos sporto universitetų projektų). Aukštojo mokslo srityje investicijos atidėtos už 33 311 024² eurų. Todėl planuojamų deklaruoti iki 2018 m. pab. lėšų suma bus **7 328 425 eurų** mažesnė, nei buvo planuota (22 proc. nuo 33 311 024 eurų).

3) Bendrojo ugdymo srityje nebuvo galima pradėti investicijų (46 641 593 mln. eurų³) į bendrojo ugdymo infrastruktūrą (priemonės „Mokyklų tinklo efektyvumo didinimas ir „Valstybinių ir nevalstybinių mokyklų modernizavimas“ kol nebuvo parengtas infrastruktūros žemėlapis (jis parengtas 2016 m. gegužės mėn.). Šiame žemėlapyje buvo identifikuoti regioniniai poreikiai, kuriais remiantis buvo nustatyti projektų atrankos kriterijai, pvz. bendrajame ugdyme parinkti kriterijai „Minimalus mokinių skaičius mokykloje“ ir „Mokinių skaičius mokykloje“, taip pat atsižvelgta į mokyklų paskirties, veiklos ar regiono, kuriame jos veikia, ypatumus. Analizė padėjo nusibrėžti mokyklų tinklo pertvarkymo gaires, taip pat identifikuoti finansavimo konkrečius poreikius, pvz. nustatyti, kad investicijos būtų nukreipiamos į edukacinių erdvių kūrimą arba atnaujinimą, o ne išorės rekonstrukciją, gerinant energetinį efektyvumą. Taip pat negalėjo prasidėti investicijos, kol nebuvo parengti/pakeisti teisės aktai susiję su bendrojo ugdymo reforma (2016–2017 m. kiekviena savivaldybė parengė bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos planą, kuriame numatytos prijungiamos ir likviduojamos mokyklos). Todėl planuojamų deklaruoti iki 2018 m. pab. lėšų suma bus **10 261 150 mln. eurų** mažesnė, nei buvo planuota (22 proc. nuo 46 641 593 eurų).

4) 8 prioriteto tarpinė finansinio rodiklio reikšmė nustatyta neatsižvelgus į tą faktą, jog dalis 9 prioriteto lėšų (ERPF) (6 proc. arba 14 721 071 eurų) sudaro veiklos lėšų rezervą, kuris pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 23 straipsnį gali būti projektų finansavimui naudojamas tik nurodytame straipsnyje numatytu atveju ir ne anksčiau kaip 2019 metai. 2007–2013 m. programavimo periodo atitinkamų prioritetų ir uždavinių finansinio rodiklio procentinis dydis, kuris pritaikytas planuojant 9 prioriteto finansinio rodiklio tarpinę reikšmę, apskaičiuotas nuo visų 2007–2013 m. programavimo periodo atitinkamų prioritetų ir uždavinių finansavimui numatytų lėšų. 9 prioriteto ERPF finansinio rodiklio tarpinės reikšmės dydis apskaičiuotas nustatant procentinę dalį irgi nuo visų 9 prioriteto ERPF finansavimui numatytų lėšų (t. y. nuo 245 351 171), nors laikotarpiu iki 2018 m. pab. galima projektams skirstyti 9 prioriteto ERPF lėšų suma (be veiklos rezervo lėšų) sudaro 230 630 100 eurų. Teisingai taikant rėmimosi istoriniais duomenimis principą, 9 prioriteto ERPF finansinio rodiklio tarpinė reikšmė turėjo būti nustatyta eliminavus tą 9 prioriteto ERPF lėšų sumą, kuri iki 2018 m. pab. negali būti naudojama. Todėl tarpinė finansinio rodiklio reikšmė remiantis istoriniais 2007–2013 m. periodo duomenimis apskaičiuotina nustatant 22 proc. nuo 2 prioriteto finansavimo be lėšų rezervo, todėl Veiksmų programoje nustatyta tarpinė finansinio rodiklio reikšmė taikant šį principą turėtų **sumažėti 3 238 636 eurų**⁴.

Dėl šių priežasčių iš viso 9 prioritete iki 2018 m. pab. **bus deklaruota 35 143 508 eurų**⁵ mažiau.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2018 m. kovo 7 d. Europos Komisija paskelbtoje metinėje Lietuvos ekonominės ir socialinės padėties bei rekomendacijų įgyvendinimo pažangos ataskaitoje teigiama, kad kvalifikuotų darbuotojų trūkumas tampa vis didesniu iššūkiu įtampos darbo rinkoje

² Be veiklos lėšų rezervo. Nurodant investicijų sumą, remiamasi 2017 m. pradžios duomenimis, nes lėšos tokia apimtimi buvo suplanuotos universitetų projektams ir nejudėjo.

³ Be veiklos lėšų rezervo. Nurodant investicijų sumą, remiamasi 2017 m. pradžios duomenimis, nes lėšos tokia apimtimi buvo suplanuotos profesiniam mokymui ir nejudėjo.

⁴ $53\,977\,258 - (230\,630\,100 * 0,22) = 3\,238\,636$

⁵ $14\,315\,297 + 7\,328\,425 + 10\,261\,150 + 3\,238\,636 = 35\,143\,508$

sąlygomis, o Lietuvos švietimo sistema yra nepakankamai efektyvi ir nepakankamai reaguoja į darbo rinkos poreikius. Todėl Lietuvoje investicijos į švietimą yra viena iš prioritetinių sričių.

2. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant Europos Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos tikslų.

Nėra.

3. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant numatytų Partnerystės sutarties ir Veiksmų programos tikslų ir prioritetų.

Nėra.

4. Siūlomo pakeitimo įtaka Veiksmų programos stebėsenos rodikliams, jų pasiekimui ir veiklos peržiūros rodiklių pasiekimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui.

Mažinama veiklos rezultatų peržiūros plano finansinio rodiklio tarpinė reikšmė (2018 m.).

5. Siūlomo pakeitimo poveikis Veiksmų programos finansavimo planui (lėšų paskirstymui pagal Veiksmų programos prioritetus), išlaidų pasiskirstymui pagal išlaidų kategorijas nustatytas Veiksmų programoje.

Nėra.

6. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimui ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui.

Siūlomas pakeitimas turės įtakos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui, t. y. atitinkamai bus patikslinta lėšų suma, kuri turi būti panaudota iki 2018 m. pab.

7. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir veiklos lėšų rezervo paskirstymui Veiksmų programos prioritetams įgyvendinti, kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu.

Nėra.

8. Siūlomo pakeitimo poveikio analizė (nurodoma esama situacija, numatomas (-i) pokytis (-čiai) ir tikėtinas jo (jų) poveikis).

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2014 m., kai buvo patvirtinta Partnerystės sutartis ir Veiksmų programa, pasikeitė prielaidos, kurios buvo taikomos apskaičiuojant veiklos rezultatų peržiūros plano finansinio rodiklio tarpinę reikšmę (2018 m.), nustatoma nauja tarpinė reikšmė, kuri geriau atitiks 2018 m. siekiamus ES fondų lėšų investavimo spartos tikslus.

* Esant siūlymui pakeitimo projektą teikti skubos tvarka, pakeitimo pagrindimo dokumentai pateikiami ir anglų kalba.